

LAUSUNTO
15.2.2013

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Dnro VM 132:00/2011

Asia Lausuntopyyntö sokeriverotusta selvittävän työryhmän loppuraportista.

Pyydettyä lausuntona Suomen Leipuriliitto ry esittää asian osalta seuraavaa:

Ensinnäkin haluamme kiittää työryhmää hyvin ja perusteellisesti tehdystä työstä. Loppuraportti, kuten jo työryhmän elokuussa 2012 julkaisema väliraportti, osoittaa, että työryhmä on perehtynyt asiaan todella monipuolisesti ja nähnyt todella paljon vaivaa pohtiessaan raportissa esiintuotuja asioita ja vaihtoehtoja. Molemmat raportit ovat myös helppolukuisia, koska ne on kirjoitettu selkeästi hyvällä suomen kielellä.

Suunniteltujen sokeriverojärjestelmien ensisijainen tavoite on verotulojen kerääminen valtiolle:

Työryhmän loppuraportissa tuodaan useassa kohdassa esille, että suunnitellun sokeriverojärjestelmän ensisijainen tarkoitus on verotulojen kerääminen valtiolle. Näin asia mainitaan loppuraportin kohdassa yhteenveto (ks. s. 103):

”Työryhmä on selvittänyt sokerin verottamista valtion verotulojen kartuttamiseksi ja terveellisen ravitsemuksen edistämiseksi. Veron fiskaalisten ja terveydellisten tavoitteiden välisestä suhteesta työryhmä on todennut, että veron ensisijaisena tarkoituksena tulee edelleen olla verotulojen kerääminen valtiolle. Asia mainitaan myös loppuraportin sivulla 66 ja 67.

Suomen Leipuriliitto katsoo, kuten olemme jo edellisessä lausunnossamme todenneet, että jos valtiovalta tarvitsee lisää rahaa, se tulee toteuttaa elintarvikkeiden arvonlisäverotusta korottamalla, ei uusilla työtä ja kustannuksia lisäävillä säännöksillä. Tätä näkemystämme vain vahvistavat edellä mainitut loppuraportissa esille tuodut seikat. Niin harmilliselta kuin mahdollinen elintarvikkeiden arvonlisäveron korottaminen leipomo- ja konditoria-alan yrittäjistä tuntuukin, on se yritysten kannalta ainoa järkevä vaihtoehto verotulojen keräämiseksi valtiolle.

Hallinnollinen rasite:

Työryhmä on todennut loppuraportissa useassa eri kohdassa, että suunnitellut mallit sekä sokerivero että yhdistelmämalli aiheuttaisivat yrityksille merkittävää hallinnollista rasitetta (ks. s. 80, 82, 93, 98). Loppuraportin kohdassa yhteenveto (ks. s. 104) asia todetaan seuraavalla tavalla:

”Epäkohtana on tullut esille veronalaisia tuotteita valmistaville yrityksille aiheutuneet merkittävät hallinnolliset kustannukset, kuten varastokirjanpito ja tuotannon valvonta. Siirtyminen sokeripitoisuuteen perustuvaan veroon sokeriveromallissa ja yhdistelmämallissa lisäisi merkittävästi yrityksille aiheutuvaa hallinnollista rasitetta. Makeisveromallin aiheuttama hallinnollinen rasite olisi sitä vastoin selkeästi vähäisempää. Kun otetaan huomioon pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman valmisteveroja koskeva kirjaus, jonka mukaan veromuutokset toteutetaan yritystoiminnan edellytykset ja suomalaisyritysten kilpailukykytekijät huomioiden, on todettava, että sokeriveromalli samoin kuin yhdistelmämalli, jota työryhmä pitää parhaimpana asetettujen terveystavoitteiden kannalta, heikentävät kotimaisen elintarviketeollisuuden edellytyksiä ja kilpailukykyä enemmän kuin makeisveromalli. Ne kohdistuisivat makeisveroa enemmän pieniin työvoimavaltaisiin yrityksiin”.

Suomen Leipuriliitto ry vastustaa sokeriveron ja muiden vaihtoehtoisten mallien käyttöönottoa. Aivan kuten työryhmä on todennut, niin sokeriveromallin kuin työryhmän esille tuoman (sokeriveron ja makeisveron) yhdistelmämallin käyttöönotto olisi yksi uusi byrokratian lisäys suomalaisen leipomo- ja/tai konditoriayrittäjän arkeen. Molemmat mallit aiheuttaisivat yrityksille entisestään lisää työtä ja kustannuksia eli niin sanottua hallinnollista rasitetta ja heikentäisivät leipomoalan kilpailukykyä. Näin ollen kumpakaan näistä malleista ei tule ottaa Suomessa käyttöön.

Suunnitellun sokeriverojärjestelmän toissijainen tavoite ei toteudu:

Työryhmä on loppuraportissa käsitellyt monipuolisesti myös sitä, että voitaisiinko verotuksella ohjata kuluttajia käyttämään terveellisempiä tuotteita (ks. esim. loppuraportin s. 48 – 49 ja s.65, 69, 85). Työryhmän loppuraportin kohdassa yhteenveto (ks. s. 103) todetaan, että ”verotuksella voidaan vaikuttaa tuotteiden hintaan ja ainoastaan välillisesti terveyteen. Verotuksen toissijaisena tavoitteena tulisi olla terveellisen ravitsemuksen edistäminen”. Työryhmä kuitenkin toteaa (ks. s. 104), että ”selvitysten perusteella ei ole varmuutta siitä, että elintarvikkeiden sokeripitoisuuteen perustuvalla verolla saavutettaisiin terveyden kannalta parempi ohjausvaikutus kuin nykyisellä makeisverolla”. Työryhmän mukaan on mahdollista, että sokeria verotettaessa kulutus siirtyisi halvempiin tuotteisiin ja että sokeripitoiset tuotteet korvattaisiin muilla epäterveellisillä tuotteilla.

Suomen Leipuriliitto katsoo, että työryhmä on pystynyt tältäkin osin näkemään asian hyvin ja kokonaisvaltaisesti. On mielestämme itsestään selvää, että eivät kuluttajat automaattisesti siirry terveellisempiin tuotteisiin, jos sokerivero tulisi voimaan. Voi hyvinkin käydä niin, että ihmiset ostavat entisen määrän sokeriveron verran kalliimpia herkuttelutuotteita ja jättävät terveellisemmät tuotteet kokonaan ostamatta.

Suomen Leipuriliitto toteaa, että sokeriverolla ei tosiasiassa pystytäkään edistämään terveellistä ravitsemusta. Sokeriverolla voidaan saavuttaa ainoastaan valtiovallan fiskaaliset eli valtion tuloja koskevat tavoitteet. Jotta sokeriverolla pystyttäisiin todellisuudessa vaikuttamaan kulutukseen, vero tulisi nostaa todella korkeaksi. Ja jos vero nostettaisiin korkeaksi, niin siitä aiheutuisi erittäin merkittävää vahinkoa monipuoliselle, monimuotoiselle ja työvoimavaltaiselle leipomo- ja konditoria-alalle. Tällöin valtiovallan fiskaaliset tavoitteet eivät enää välttämättä täyttyisi. Toivon mukaan näin ei kuitenkaan tulla tekemään.

Lopuksi

Suomen Leipuriliitto toteaa, että uudet sokeriveromallit ja niiden käyttöönotto kohdistuisivat ennen kaikkea pienempiin leipomoihin, koska nimenomaan ne valmistavat kahvileipiä ja konditoriatuotteita. Suuret ja keskisuuret leipomot keskittyvät pääasiassa ruokaleivän valmistamiseen. Toisaalta, kun sokeriveroa ei pidä periä pienemmiltä leipomoalan yrityksiltä, niin ei sitä tasapuolisuuden nimissä pidä periä myöskään suuremmilta leipomoalan yrityksiltä.

Tilastokeskuksen mukaan maassamme toimi vuoden 2012 lopussa 705 leipomoyritystä, joilla oli yhteensä 771 toimipaikkaa. Suomessa on suuria, keskisuuria ja paljon pieniä leipomoita, ja joukkoon mahtuu niin teollistuneita kuin käsityövaltaisia yrityksiä. Pienten leipomoiden suurta määrää kuvastaa se, että vähemmän kuin 10 työntekijää työllistäviä leipomoyrityksiä on edelleen yli 550. Lisäksi monissa päivittäistavarakaupoissa toimii jauholeipomoita, joten tuoreita leipomotuotteita on maassamme hyvin saatavilla. Leipomoala on muusta elintarviketeollisuudesta poiketen edelleen hyvin monipuolista, monimuotoista ja työvoimavaltaista ja käsityöleivonnalla on edelleen suuri merkitys. Leipomoala eroaa siten olennaisesti muusta enemmänkin prosessiteollisuuteen perustuvasta elintarviketeollisuudesta. Leipomoala työllistää Suomen elintarviketeollisuuden työvoimasta noin 27 %. Elintarviketeollisuudessa työskentelee yhteensä noin 32 500 työntekijää ja toimihenkilöä. Heistä noin 8500 - 9 000 työskentelee leipomoissa. Tämän lisäksi yrittäjiä/yritysjäpariskuntia on noin 700 – 1 000 henkilöä.

On syytä myös huomioida, että tuoreleivonnassa sokerin kokonaiskäytön on arvioitu olevan Suomessa noin 4-5 miljoonaa kiloa vuodessa ja että sokerin kokonaiskäyttö jakautuu Suomessa noin 700 leipomolle. Sokerin käyttömäärä yhtä leipomoa kohden jää siis keskimäärin hyvin pieneksi. Leipomotuotteiden sokeripitoisuus on yleisesti ottaen selvästi alhaisempi kuin esimerkiksi makeis- ja virvoitusjuomateollisuudessa valmistettujen tuotteiden ja juomien sokeripitoisuus. Tätä korosti myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen pääjohtaja Pekka Puska julkisuuteen 1.2.2013 antamassaan tiedotteessa.

Suomen Leipuriliitto haluaa muistuttaa, että uusia verojärjestelmiä kehitettäessä on syytä huomioida, että varsinkaan pienten leipomoiden tietojärjestelmät eivät ole kovin kehittyneitä. Jos sokerivero tai joku muu vastaava järjestelmä tulisi voimaan, niin oikeudenmukainen tilastointi ja keräily 700 suomalaisessa leipomossa olisivat todellisuudessa täysin mahdottomia. On suuri vaara, että uudet vaikeasti valvottavat järjestelmät johtaisivat veronkiertoon sadoissa leipomoissa. On myös erittäin tärkeää, että uusia verojärjestelmiä kehitettäessä pidetään huoli siitä, että tuontituotteet eivät

pääse tosiasiallisesti parempaan asemaan kuin kotimassa valmistetut tuotteet. Tullin tuontitilastot osoittavat, että leipomotuotteiden tuonti on viime vuosina kasvanut ja näyttää siltä, että tuonnin kasvu tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa.

Suomen Leipuriliitto katsoo, että sokeriverotyöryhmän loppuraportti kokonaisuudessaan osoittaa, että uusia sokeriveromalleja ei pidä ottaa Suomessa käyttöön. Loppuraportissa esiintuodut seikat osoittavat hyvin sen, että uudet sokeriveromallit olisivat monimutkaisia ja aiheuttaisivat paljon byrokraattista työtä sekä yrityksille että veron kantajalle. Sokerivero ajatuksena kuulostaa ehkä teoriassa hienolta, mutta käytännössä sen toteuttaminen ei sitä ole. Olennaista on, että valtiovallan ei tule säätää suomalaisille leipomo- ja konditoria-alan yrityksille uusia byrokraattisia lisää työtä aiheuttavia järjestelmiä, koska yrityksillä on erilaisia velvoitteita jo muutoinkin riittämiin.

Kunnioittavasti

SUOMEN LEIPURILIITTO RY

Mika Väyrynen
Toimitusjohtaja